

Πρὸς Τίτον

Παῦλος, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, **1**

κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν¹ θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν² ἀληθείας

τῆς κατ' εὐσέβειαν,³ ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν **2**

ἐπηγγείλατο⁴ ὁ ἀψευδὴς⁵ θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, **3**

ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν

κηρύγματι⁶ ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν⁷ τοῦ

σωτῆρος⁸ ἡμῶν θεοῦ, Τίτῳ⁹ γνησίῳ¹⁰ τέκνῳ κατὰ **4**

κοινὴν¹¹ πίστιν: χάρις, ἔλεος,¹² εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ

πατρός, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος⁸

ἡμῶν.

Τούτου χάριν¹³ κατέλιπόν¹⁴ σε ἐν Κρήτῃ,¹⁵ ἵνα τὰ **5**

λείποντα¹⁶ ἐπιδιορθώσῃ,¹⁷ καὶ καταστήσῃς¹⁸ κατὰ

¹ ἐκλεκτός, chosen, elect. ² ἐπίγνωσις, εὐσ, ἡ, knowledge, discernment. ³ εὐσέβεια, ας, ἡ, godliness, piety. ⁴ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁵ ἀψευδής, unable to lie, truthful. ⁶ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ⁷ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ⁸ σωτήρ, ἡρος, ὁ, savior, deliverer. ⁹ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ¹⁰ γνήσιος, genuine, true. ¹¹ κοινός, common, unclean. ¹² ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹³ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ¹⁴ καταλείπω, leave, leave behind. ¹⁵ Κρήτη, ης, ἡ, Crete. ¹⁶ λείπω, leave, leave behind. ¹⁷ ἐπιδιορθώω, set right, correct in addition. ¹⁸ καθίστημι, set, constitute.

πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην:¹ εἴ τις 6

ἐστὶν ἀνέγκλητος,² μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων

πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ³ ἀσωτίας⁴ ἢ ἀνυπότακτα.⁵ Δεῖ 7

γὰρ τὸν ἐπίσκοπον⁶ ἀνέγκλητον² εἶναι, ὡς θεοῦ

οἰκονόμον:⁷ μὴ αὐθάδη,⁸ μὴ ὀργίλον,⁹ μὴ πάροινον,¹⁰

μὴ πλήκτην,¹¹ μὴ αἰσχροκερδῆ,¹² ἀλλὰ φιλόξενον,¹³ 8

φιλάγαθον,¹⁴ σώφρονα,¹⁵ δίκαιον, ὅσιον,¹⁶ ἐγκρατῆ,¹⁷ 9

ἀντεχόμενον¹⁸ τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου,

ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ¹⁹ τῇ

ὑγιανούσῃ,²⁰ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας²¹ ἐλέγχειν.²²

Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι,⁵ ματαιολόγοι²³ καὶ 10

φρεναπάται,²⁴ μάλιστα²⁵ οἱ ἐκ περιτομῆς, οὓς δεῖ 11

ἐπιστομίζειν:²⁶ οἵτινες ὅλους οἰκους ἀνατρέπουσιν,²⁷

¹ διατάσσω, command, give orders to. ² ἀνέγκλητος, above reproach, blameless. ³ κατηγορία, ας, ἡ, accusation, charge. ⁴ ἀσωτία, ας, ἡ, dissipation, debauchery. ⁵ ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ⁶ ἐπίσκοπος, ου, ὁ, superintendent, overseer. ⁷ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ⁸ αὐθάδης, self-willed, stubborn. ⁹ ὀργίλος, inclined to anger, quick tempered. ¹⁰ πάροινος, ου, ὁ, addicted to wine, drunken. ¹¹ πλήκτης, ου, ὁ, bully, contentious person. ¹² αἰσχροκερδής, greedy of base gain, avaricious. ¹³ φιλόξενος, hospitable. ¹⁴ φιλάγαθος, loving what is good. ¹⁵ σώφρων, self-controlled, sensible. ¹⁶ ὅσιος, righteous, pious. ¹⁷ ἐγκρατής, self-controlled, disciplined. ¹⁸ ἀντέχουμαι, hold, hold fast. ¹⁹ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ²⁰ ὑγιαίνω, be in good health, am well. ²¹ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ²² ἐλέγχω, convict, reprove. ²³ ματαιολόγος, ου, ὁ, talking idly, and empty talker. ²⁴ φρεναπάτης, ου, ὁ, deceiver, misleader. ²⁵ μάλιστα, especially, most of all. ²⁶ ἐπιστομίζω, silence, stop the mouth. ²⁷ ἀνατρέπω, overturn, upset.

διδάσκοντες ἀ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ¹ κέρδους² χάριν.³ Εἰπέν 12
 τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρήτες⁴ ἀεὶ⁵
 ψεύσται,⁶ κακὰ θηρία, γαστέρες⁷ ἀργαί.⁸ Ἡ μαρτυρία 13
 αὕτη ἐστὶν ἀληθής.⁹ Δι' ἣν αἰτίαν¹⁰ ἐλεγχε¹¹ αὐτοὺς
 ἀποτόμως,¹² ἵνα ὑγιαίνωσιν¹³ ἐν τῇ πίστει, μὴ 14
 προσέχοντες¹⁴ Ἰουδαϊκοῖς¹⁵ μύθοις,¹⁶ καὶ ἐντολαῖς
 ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων¹⁷ τὴν ἀλήθειαν. Πάντα 15
 μὲν καθαρὰ¹⁸ τοῖς καθαροῖς¹⁸ τοῖς δὲ μεμιασμένοις¹⁹
 καὶ ἀπίστοις²⁰ οὐδὲν καθαρὸν¹⁸ ἀλλὰ μεμιάνται¹⁹
 αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς²¹ καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν 16
 ὁμολογοῦσιν²² εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται,
 βδελυκτοὶ²³ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς²⁴ καὶ πρὸς πᾶν ἔργον
 ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.²⁵

¹ αἰσχρός, shameful, base. ² κέρδος, ους, τό, gain, profit. ³ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ⁴ Κρής, ητός, ό, Cretan. ⁵ ἀεὶ, always, ever. ⁶ ψεύστης, ου, ό, liar, deceiver. ⁷ γαστήρ, τρος, ή, belly, womb. ⁸ ἀργός, inactive, idle. ⁹ ἀληθής, true, unconcealed. ¹⁰ αἰτία, ας, ή, cause, reason. ¹¹ ἐλέγχω, convict, reprove. ¹² ἀποτόμως, severely, rigorously. ¹³ ὑγιαίνω, be in good health, am well. ¹⁴ προσέχω, take head of, attend to. ¹⁵ Ἰουδαϊκός, Jewish, Judaic. ¹⁶ μῦθος, ου, ό, fable, myth. ¹⁷ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹⁸ καθαρός, clean, pure. ¹⁹ μαινώ, stain, defile. ²⁰ ἀπιστος, unbelieving, faithless. ²¹ νοῦς, ό, mind, reasoning faculty. ²² ὁμολογέω, confess, profess. ²³ βδελυκτός, abhorrent, detestable. ²⁴ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ²⁵ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected.

Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει¹ τῇ ὑγιαίνουσῃ² διδασκαλίᾳ·³ **2**

πρεσβύτας⁴ νηφαλέους⁵ εἶναι, σεμνούς,⁶ σώφρονας,⁷

ὑγιαίνοντας² τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· **3**

πρεσβύτιδας⁸ ὡσαύτως⁹ ἐν καταστήματι¹⁰ ἱεροπρεπεῖς,

μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας,¹²

καλοδιδασκάλους,¹³ ἵνα σωφρονίζωσιν¹⁴ τὰς νέας¹⁵ **4**

φιλάνδρους¹⁶ εἶναι, φιλοτέκνους,¹⁷ σώφρονας,⁷ ἀγνάς,¹⁸ **5**

οἰκουρούς,¹⁹ ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις

ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημηταί· **6**

τοὺς νεωτέρους¹⁵ ὡσαύτως⁹ παρακάλει σωφρονεῖν·²⁰ **7**

περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος²¹ τύπον²² καλῶν

ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ³ ἀδιαφορίαν,²³ σεμνότητα,²⁴

ἀφθαρσίαν,²⁵ λόγον ὑγιῆ,²⁶ ἀκατάγνωστον,²⁷ ἵνα ὁ ἐξ **8**

ἐναντίας²⁸ ἐντραπῇ,²⁹ μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν

¹ πρέπει, be clearly seen, be fitting. ² ὑγιαίνω, be in good health, am well. ³ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁴ πρεσβύτες, ου, ὁ, old man. ⁵ νηφαλέος, sober, temperate. ⁶ σεμνός, honorable, dignified. ⁷ σώφρων, self-controlled, sensible. ⁸ πρεσβυτις, ιδος, ἡ, older woman, elderly lady. ⁹ ὡσαύτως, likewise. ¹⁰ κατάστημα, τος, τό, behavior, demeanor. ¹¹ ἱεροπρεπής, reverent. ¹² δουλόω, enslave, bring under subjection. ¹³ καλοδιδάσκαλος, teaching what is good. ¹⁴ σωφρονίζω, encourage, advise. ¹⁵ νέος, new, young. ¹⁶ φιλάνδρος, love for a husband. ¹⁷ φιλότεκνος, loving one's children. ¹⁸ ἁγνός, pure, holy. ¹⁹ οἰκουρός, housekeeper. ²⁰ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ²¹ παρέχω, offer, afford. ²² τύπος, ου, ὁ, mark, example. ²³ ἀδιαφορία, ας, ἡ, incorruptibility, soundness. ²⁴ σεμνότης, ητος, ἡ, seriousness, dignity. ²⁵ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ²⁶ ὑγιής, whole, healthy. ²⁷ ἀκατάγνωστος, beyond reproach, uncondemned. ²⁸ ἐναντίος, opposite, hostile. ²⁹ ἐντρέπῃ, turn about, reverence.

φαῦλον.¹ Δούλους ἰδίοις δεσπότης² ὑποτάσσεσθαι, ἐν 9
 πᾶσιν εὐάρεστους³ εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας,⁴ μὴ 10
 νοσφίζομένους,⁵ ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους⁶
 ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν⁷ τοῦ σωτῆρος⁸ ἡμῶν
 θεοῦ κοσμῶσιν⁹ ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη¹⁰ γὰρ ἡ χάρις τοῦ 11
 θεοῦ ἡ σωτήριος¹¹ πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα¹² 12
 ἡμᾶς ἵνα, ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν¹³ καὶ τὰς
 κοσμικὰς¹⁴ ἐπιθυμίας, σωφρόνως¹⁵ καὶ δικαίως¹⁶ καὶ
 εὐσεβῶς¹⁷ ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι¹⁸ 13
 τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν¹⁹ τῆς δόξης τοῦ
 μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος⁸ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὃς 14
 ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται²⁰ ἡμᾶς
 ἀπὸ πάσης ἀνομίας,²¹ καὶ καθάρισῃ ἑαυτῷ λαὸν
 περιούσιον,²² ζηλωτὴν²³ καλῶν ἔργων.

¹ φαῦλος, worthless, bad. ² δεσπότης, ου, ὁ, master, lord. ³ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ⁴ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ⁵ νοσφίζω, rob, set apart. ⁶ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ⁷ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁸ σωτήρ, ἦρος, ὁ, savior, deliverer. ⁹ κοσμέω, adorn, put into order. ¹⁰ ἐπιφαίνω, appear, shine. ¹¹ σωτήριος, saving, bringing salvation. ¹² παιδεύω, teach, educate. ¹³ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ¹⁴ κοσμικός, earthly, worldly. ¹⁵ σωφρόνως, soberly, sensibly. ¹⁶ δικαίως, righteously, justly. ¹⁷ εὐσεβῶς, in a godly manner, piously. ¹⁸ προσδεχόμενοι, receive, wait for. ¹⁹ ἐπιφάνεια, ας, ἡ, appearance, appearing. ²⁰ λυτρόω, ransom, liberate. ²¹ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ²² περιούσιος, chosen, special. ²³ ζηλωτής, οὔ, ὁ, Zealot, zealot.

Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε¹ μετὰ πάσης 15

ἐπιταγῆς.² Μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.³

Ὑπομύνησκε⁴ αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις 3

ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν,⁵ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν

εἰτούμους⁶ εἶναι, μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους⁷ εἶναι, 2

ἐπεικεῖς,⁸ πᾶσαν ἐνδείκνυμένους⁹ πραότητα¹⁰ πρὸς

πάντας ἀνθρώπους. Ἡμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς 3

ἀνόητοι,¹¹ ἀπειθεῖς,¹² πλανώμενοι, δουλεύοντες¹³

ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς¹⁴ ποικίλαις,¹⁵ ἐν κακίᾳ¹⁶ καὶ

φθόνῳ¹⁷ διάγοντες,¹⁸ στυγητοί,¹⁹ μισοῦντες ἀλλήλους. 4

Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης²⁰ καὶ ἡ φιλανθρωπία²¹ ἐπεφάνη²²

τοῦ σωτῆρος²³ ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν 5

δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν

αὐτοῦ ἔλεον²⁴ ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ²⁵

¹ ἔλεγχω, convict, reprove. ² ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ³ περιφρονέω, disregard, look down on. ⁴ ὑπομύνησκω, remind, remember. ⁵ πειθαρχέω, obey authority, obey one in authority. ⁶ εἰτούμος, ready, prepared. ⁷ ἀμάχος, uncontentious, peaceable. ⁸ ἐπεικής, yielding, gentle. ⁹ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁰ πραότης, mildness, gentleness. ¹¹ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹² ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ¹³ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁴ ἡδονή, ἡς, ἡ, pleasure, lust. ¹⁵ ποικίλος, varied, manifold. ¹⁶ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹⁷ φθόνος, ου, ό, envy, grudge. ¹⁸ διάγω, spend one's life, live. ¹⁹ στυγητός, hateful, loathsome. ²⁰ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²¹ φιλανθρωπία, ας, ἡ, (loving) kindness, love for mankind. ²² ἐπιφαίνω, appear, shine. ²³ σωτήρ, ἡρος, ό, savior, deliverer. ²⁴ ἔλεος, ους, ό, pity, mercy. ²⁵ λουτρόν, ού, τό, bath, washing.

παλιγγενεσίας¹ καὶ ἀνακαινώσεως² πνεύματος ἁγίου, ⁶
 οὗ ἐξέχεεν³ ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως,⁴ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ
 τοῦ σωτῆρος⁵ ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου ⁷
 χάριτι, κληρονόμοι⁶ γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς
 αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαι ⁸
 σε διαβεβαιοῦσθαι,⁷ ἵνα φροντίζωσιν⁸ καλῶν ἔργων
 προϊστασθαι⁹ οἱ πεπιστευκότες θεῷ. Ταῦτά ἐστιν τὰ
 καλὰ καὶ ὠφέλιμα¹⁰ τοῖς ἀνθρώποις· μωρὰς¹¹ δὲ ⁹
 ζητήσεις¹² καὶ γενεαλογίας¹³ καὶ ἔρεις¹⁴ καὶ μάχας¹⁵
 νομικὰς¹⁶ περιῖστασο·¹⁷ εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς¹⁸ καὶ
 μάταιοι.¹⁹ Αἰρετικὸν²⁰ ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ ¹⁰
 δευτέραν νοουθεσίαν²¹ παραιτοῦ,²² εἰδὼς ὅτι ¹¹
 ἐξέστραπτai²³ ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀμαρτάνει, ὧν
 αὐτοκατάκριτος.²⁴

¹ παλιγγενεσία, ας, ἡ, renewal, rebirth. ² ἀνακαινώσεις, εως, ἡ, renewal, renewing. ³ ἐκχέω, pour out, shed. ⁴ πλουσίως, richly, abundantly. ⁵ σωτήρ, ἦρος, ὁ, savior, deliverer. ⁶ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁷ διαβεβαιόμαι, speak confidently, insist. ⁸ φροντίζω, be intent on, be careful about. ⁹ προϊστήμι, rule. ¹⁰ ὠφέλιμος, useful, profitable. ¹¹ μωρός, foolish, stupid. ¹² ζητήσεις, εως, ἡ, debate, controversy. ¹³ γενεαλογία, ας, ἡ, genealogy. ¹⁴ ἔρις, ἰδος, ἡ, strife, contention. ¹⁵ μάχη, ης, ἡ, fight, conflict. ¹⁶ νομικός, pertaining to the law. ¹⁷ περιῖστημι, stand around, avoid. ¹⁸ ἀνωφελής, unprofitable, useless. ¹⁹ μάταιος, vain, useless. ²⁰ αἰρετικός, factious, causing division. ²¹ νοουθεσία, ας, ἡ, admonition, instruction. ²² παραιτέομαι, make excuse, refuse. ²³ ἐκστρέφω, turn aside, pervert. ²⁴ αὐτοκατάκριτος, self-condemned.

Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν¹ πρὸς σε ἢ Τυχικόν,² 12
 σπούδασον³ ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν·⁴ ἐκεῖ γὰρ
 κέκρικα παραχειμάσαι.⁵ Ζηνᾶν⁶ τὸν νομικὸν⁷ καὶ 13
 Ἀπολλῶ⁸ σπουδαίως⁹ πρόπεμψον,¹⁰ ἵνα μηδὲν αὐτοῖς
 λείπη.¹¹ Μανθανέτωσαν¹² δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι¹³ καλῶν 14
 ἔργων προΐστασθαι¹⁴ εἰς τὰς ἀναγκαίας¹⁵ χρείας, ἵνα
 μὴ ὦσιν ἄκαρποι.¹⁶

Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαι τοὺς 15
 φιλοῦντας¹⁷ ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ Ἀρτεμᾶς, ᾱ, ὁ, Artemas. ² Τυχικός, οὔ, ὁ, Tychicus. ³ σπουδάζω, hasten, be eager. ⁴ Νικόπολις, εως, ἡ, Nicopolis. ⁵ παραχειμάζω, winter, pass the winter. ⁶ Ζηνᾶς, ἄν, ὁ, Zenas. ⁷ νομικός, pertaining to the law. ⁸ Ἀπολλῶς, ὁ, Apollos. ⁹ σπουδαίως, with haste, diligently. ¹⁰ προπέμπω, send before, send forth. ¹¹ λείπω, leave, leave behind. ¹² μανθάνω, learn, ascertain. ¹³ ἡμέτερος, our, our own. ¹⁴ προΐστημι, rule. ¹⁵ ἀναγκαῖος, necessary, essential. ¹⁶ ἄκαρπος, unfruitful, barren. ¹⁷ φιλέω, love, kiss.